

Petr Daniš:

Nejlepší příprava na život je život sám

Kdysi nastoupil na civilku do ekologické organizace Tereza, která se zaměřuje na vzdělávání dětí ve školách. A už tam zůstal. Dnes Terezu řídí a témat má stále dost.

Poměrně dost lidí považuje jakoukoliv ekologickou aktivitu za ekoterorismus. Jak se s těmito názory vyrovnáváte?

Osobně to vídám čas od času v médiích a na internetu, ale myslím si, že česká společnost se ve vztahu k životnímu prostředí vyvíjí. Podle posledních výzkumů, které znám, už většina Čechů

považuje za potřebné naše životní prostředí chránit. Otázkou je, co si pod tím každý představí. Možná že předsudek o ekoteroristech vnáší

do veřejného prostoru už jen pár lidí, kteří za to chtějí získat politické body. A už jenom část společnosti to po nich opakuje. Když vaše děti pomohou s úklidem lesa, zorganizují brigádu na obnovu školní zahrady nebo vám navrhnou, jak doma ušetřit za energie, nebudete jako rodič považovat za ekoteroristy ani své děti, ani toho, kdo je k tomu inspiroval.

Co všechno děti učíte?

Jak si naplánovat a uskutečnit výlet do přírody, jak monitorovat a vyhodnocovat ukazatele kvality životního prostředí a spolupracovat na tom s vědci, jak

snížit ekologickou stopu jejich školy nebo jak se pustit do řešení nějakého místního ekologického problému.

A co je nejvíce baví?

Když je něco opravdové a když se podílí na něčem, co někomu pomůže a co po nich zůstane. Víte, příliš mnoho věcí je v jejich životech jen jako. Často se učí teorie a látku, jejichž praktický význam nechápou. Často od dospělých slyší, že něco budou moci dělat, teprve až budou velcí. I všechny virtuální hry jsou jenom jako. Zdá se, že jsou připravovány

na život, který pro ně ale má nastat až někdy v budoucnu. Nejlepší příprava na život je ale život sám. Když děti mohou samy navrhnout a pomoci vybudovat venkovní hřiště a zahradu pro sebe i lidi z okolí, pookřejí, protože cítí, že dělají něco skutečného. Děti nejsou hloupé, moc dobře poznají, co je jenom jako a co je skutečné.

Organizace Tereza se zaměřuje na ekologické vzdělávání dětí už skoro 40 let. Pozorujete za tu dobu nějaký rozdíl v dětech a jejich rodinách?

Často se říká, že děti dnes příroda nezajímá, že jen

koukají do tabletů a telefonů. Myslím si, že je to maličko jinak. Dnes už je řada dětí, které za sebou nemají ty hodiny běhání venku a objevování světa kolem, jako jsme to ještě většinou zažili my. Když ty děti ale začnete brát do přírody, najednou zjistíte, jak je i pro ně důležitá. Dobrodružství v přírodě funguje stejně silně dnes jako před lety. Děti v podstatě touží hrabat se v písku a skákat do louží. Hladit zvířátka, stavět bunkry. Sbírat plody a hrát si na lovce. Tohle máme v sobě hluboce zakódované.

Naše okolí se pozvolna mění. Přicházejí nové zvyky, třeba bezobalové nakupování, používání látkových pytlíků na ovoce, preferování lokálních pěstitelů.

Jak na tyto změny reaguje česká společnost?

Děti reagují úžasně rychle a přizpůsobivě, navíc to nevnímají jako změny, stává se to součástí jejich života už od malička. Změny jsou to pro nás. Opakovaně se setkávám s tím, že jsou to rodiče a učitelé, pro které je těžké zavést a přijmout změny. Například teď dokončujeme úspěšný projekt Menu pro změnu, zaměřený na volbu šetrnějších alternativ toho, co jíme. Chodili k nám ředitelé škol, kteří přiznávali, že na jedné straně jsou hrdí na to, co děti vymyslely, a že chtějí změnit zásobování bufetu nebo jídelniček školní jídelny, ale na druhé straně vlastně dobře nevědí, jak to uvést reálně do praxe a jak to komunikovat s některými zaměstnanci.

Co vás v Tereze zatím nejvíce došlo?

Před lety jsme předávali tituly Ekoškola zástupcům škol v Senátu České republiky a pak jsme oceněné učitele a žáky pozvali na program k nám. Po skončení mi přišla poděkovat paní učitelka a vyprávěla, jak se jí jeden z jejích žáků před chvílí svěřil, že to byl jeho nejlepší den v životě. Ten žák prý měl složitou rodinnou situaci, ve škole špatné známky a problematické chování. V programu Ekoškola však pilně pracoval, a tak se mu paní učitelka rozhodla dát šanci a vzala ho s sebou na slavnostní ocenění. Žák byl jako vyměněný a celou akci si nesmírně užil. My jsme neznali jeho nálepku, že je „problémový“, a chovali jsme se k němu se vši úctou jako k člověku, který něco dokázal. On nám tuto úctu oplácel a neměl potřebu utíkat k nějakému problematickému chování. Později jsem vypožoroval, že k podobným situacím

dochází v našich programech opakovaně. Zdá se mi, že ve školách je řada dětí, kterým třeba nevyhovuje převládající styl výuky a v našich programech najednou objeví něco, co je zajímavá a v čem mohou vyniknout.

Jak se do vašich programů mohou zapojit děti, rodiče nebo učitelé, kteří v nich ještě nejsou?

Nejjednoduší to mají učitelé. Těm nabízíme tři dlouhodobé programy, které jim mohou pomoci v realizaci environmentální výchovy – Ekoškola, Globe a Les ve škole – a jeden projekt Učíme se venku, který jim přinese spoustu inspirace a aktivit pro výuku. Doporučuji, aby se podívali na naše stránky www.terezanet.cz, a jistě si dokážou vybrat, s čím by bylo pro ně, jejich žáky a jejich školu nejlepší začít. Rodičům v současnosti nabízíme program Jděte ven (www.jdeteven.cz) a webové stránky www.ucimesevenku.cz, určené pro práci s menšími dětmi. Přímou dětem žádné programy nenabízíme, je třeba, aby se zapojili jejich učitelé či rodiče. Přesto známe příběhy dětí, které dokázaly své učitele přesvědčit, aby školu zapojili do programů s Terezou. ■

3 tipy pro každodenní život

PŘEHODNOŇTE, CO JÍTE

Jídlo zatěžuje životní prostředí z našich každodenních činností asi nejvíce. Naučte se neplytvat. Zařaďte více místních a sezonních produktů. Omezte spotřebu masa z velkochovů.

ZVAŽTE, KAM MUSÍTE JET

Doprava je oblastí, kde na volbě každého hodně záleží. Rozmýšlejte... Kam opravdu musíte vlastním autem? Nemůžete některé cesty sdílet? Služební cestu s kolegou, zavezení dětí do školy se sousedy? Když to jde, preferujte hromadnou dopravu.

OPRAVDU TO POTŘEBUJETE?

Důležitější než třídění a recyklace je to, aby nevznikal zbytečný odpad. Nakupujte s rozmyslem. Musíte mít poslední novinku a vyřadit něco stále dobře funkčního? Není možné něco opravit nebo pořídit z druhé ruky? Prožívejte radost i jinak než nákupy.